

isaac

..nyt

nr. 3 – 2016

En frostklar morgen på vej til ISAAC bestyrelsesmøde

Om ISAAC Danmark

Formand:

Birgitte Brandt
Børneterapien, Odense
Tlf.: 63 14 05 67
e-mail: birb@odense.dk

Sekretær:

Margit Grønkjær
e-mail: margit99@gmail.com

Kasserer:

Gert Krabsen
HandiKram
Grenen 15
9260 Gistrup
Tlf. 96 36 47 90
e-mail: kasserer@isaac.dk

Indmeldelse på www.isaac.dk eller via formanden eller kassereren.

Kontingent pr. år (dækker medlemskab af både det internationale ISAAC og ISAAC Danmark):

AAC bruger	kr..... 275,-
Enkelt medlem	kr..... 470,-
Studerende/pensionister	kr..... 325,-
Dobbelt medlemskab (Institutioner/skoler)	kr..... 900,-
Trippel medlemskab (Institutioner/skoler)	kr.....1.350,-
Støttemedlem	kr.....2.500,-

ISAAC officielle tidsskrift: "Alternative and Augmentative Communication – ACC",
abonnement pr. årgang kr..... 600,-

ISAAC-NYT

Medlemsblad for foreningen ISAAC Danmark
(*International Society for Augmentative and Alternative Communication*)

Redaktør: Dorte Sylvest Aggerlin
e-mail: dsaggerlin@gmail.com

Bladet udkommer normalt 3 gange om året.

ISSN nr. 1397-0747
Oplag: ca. 200 stk.
Tryk: Palle Madsen
Layout: Gert Krabsen

Foreningens postadresse:

ISAAC Danmark
c/o Birgitte Brandt
Børneterapien Odense, Team A
Platanvej 15
5230 Odense M

CVR nr. 29948445

Foreningens webside: www.isaac.dk
Foreningens mailadresse: isaac@isaac.dk

Alle henvendelser på redaktionelle spørgsmål stiles skriftligt til redaktionen.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der indsendes uopfordret.

Indhold

Om ISAAC Danmark	2
Birgitte bemærker	4
Ups..	5
Afspecialisering på ASK området.....	6
Fra kassereren.....	6
Generalforsamling 2017	7
Brugersamling.....	8
Tak for støtten.....	9
Bogudgivelse.....	9
Isaac International.....	10
International Conference i Toronto.....	11
Indtryk fra Toronto.....	13
ISAAC International konference – et overflødhorn.....	18
Movements for Communications.....	20
Isaac Conference 2017	22
Filmkonkurrence for ASK-brugere.....	24

HUSK TILMELDING TIL LAV PRIS INDEN 15. JANUAR.

Birgitte bemærker

v/Birgitte Brandt

Disse ord skrives lige efter en travl, spændende og indholdsrig weekend i ISAAC bestyrelsen. En gang om året sætter vi ekstra tid af til at få drøftet de mange spørgsmål, idéer og opgaver, vi er i gang med. Det er en bred palette mellem det meget praktiske og de mere faglige og strategiske overvejelser, men fælles er den dybe mening det giver, når man vælger at gøre en indsats for et område, der trænger til øget bevågenhed i Danmark: *Alternativ og Supplerende Kommunikation*. Så pyt med at hovedomfanget er vokset nogle cm. ved hjemkørslen - sådan føles det næsten☺

At være en del af et stort fællesskab omkring ASK - AAC var også den fornemmelse jeg fik i Toronto i starten af august, da ISAAC international holdt konference med 1200 deltagere fra 40 medlemslande. Et udpluk af de mange indtryk er med i dette blad.

En af de interessante præsentationer stod Janice Light for. Hun sagde, at meget AAC forskning indtil nu har haft fokus på mangler hos personen med komplekse kommunikationsbehov frem for styrker og kompetencer. Sammen med et fokus på individuelle faktorer hos personen sagde hun også, at det er helt nødvendigt at se på samspil og kommunikation i nære og mere fjerne sociale omgivelser. Der er brug for indsatser, der eliminerer holdninger, praksis og politiske barrierer, der hindrer ASK brugeren i at deltage i samfundslivet, så man kan føle sig værdsat og respekteret som den man er.

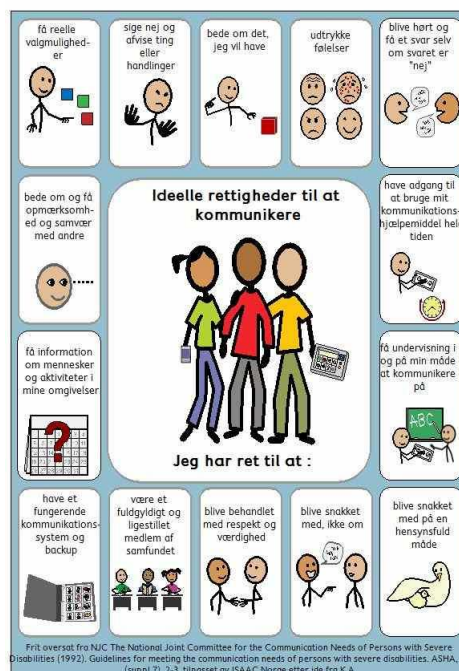
Sammen med interessen for Alternativ og Supplerende Kommunikation hører også en opmærksomhed på de grundlæggende Kommunikationsrettigheder. Du har sikkert set den før, men jeg vil alligevel fremhæve plakaten, som er lavet ud fra de vejledende kommunikationsrettigheder, den amerikanske organisation på tale-sprog-høre området lavede tilbage i 1993.

Tag et kig på de enkelte udsagn og tag dem med til stuemødet/personalemødet og overvej videre sammen med kollegerne, om der mon kan gøres mere for at give de børn, unge, voksne I er i kontakt med bedre mulighed for at:

- udtrykke følelser
- sige nej til det, de ikke har lyst til
- bruge deres kommunikationshjælpemidler hele tiden
- få undervisning i og på deres måde at kommunikere på
- få informationer om mennesker og aktiviteter i deres omgivelser
- osv.....???

Plakaten ligger på ISAACs hjemmeside:

www.isaac.dk

- - - 0 - - -

Ups..

v/Frank Dalhoff

MIDDELMÅDIGHEDENS SYMFONI

Det slog mig, hvor middelmådig holdningen til os med handicap er. Og nej, for en gang skyld, retter jeg ikke skytset mod det offentlige, men mod holdningen blandt folk generelt. Det kom tydeligt til udtryk, da en hjælper og jeg sad og kikkede efter et sted at bo i Italien. Nu kan vi godt lide bare at flyde ud. I ved, proppe noget i skroget, når det passer os, og jeg skal have tid til at tegne, hvis det er det, jeg vil. Egentlig tror jeg, at vi ville være gode rygsæksrejsende. Der er bare lige et par udfordringer. Nemlig at få mig i kørestol, en badestol, en personlift plus en manuel kørestol med (for en sikkerheds skyld, sæt ledningen til el-stolen ikke er lang nok) til at passe ind.

Lad mig bare konstatere, at være rygsæksrejsende nok alligevel ikke er mig i praksis. Hvilket jeg tror, mine hjælpere er tilfredse med.

Nå – vi ledte efter et hus eller en lejlighed, som var handicapvenlig.

Efter at have gloet forgæves på mange Airbnb -lejligheder, var vores glæde stor, da vi fandt en hjemmeside for et rejsebureau, der var såkaldt specialister i rejser til handicappede. Men ak, efter at have hørt på mine krav og ønsker og efter at have spurgt sit bagland, fortalte damen fra bureauet, at de ingen agenter havde i netop det område. Pludselig blev alt meget svært, så med ordene "vi samarbejder kun med hoteller", sluttede hun samtalen. Jeg ved alt for godt, at langt fra alle med handicap i det hele taget har mulighed for ferie, hvilket i sig selv er en skamplet for vort land.

Det fik mig til at tænke over, om vi med et handicap i virkeligheden ikke bare er et stort kompromis.

Jo, det er et godt med kommunikationshjælpemidler, og nakkestøtten på stolen er fin, men... Sætter vi ikke alt for tit, netop det lille ord "men" i forbindelse med handicappede?

Nu drejer ISAAC sig jo om kommunikation, og der er findes ikke større eksperter i kompromiset og middelmådighedens kunst end os uden et verbalt sprog. År efter år, måned efter måned og uge efter uge, ja jeg kunne blive ved - om ikke til sekunder, så timer. Det er helt fint med kompromisser, det må alle lære - ja det er en forudsætning for vores demokrati og måden landet kører på, men er der en grænse og i givet fald, hvor er den? Hvor det enkelte menneske kan sige nok er nok.

Her oplever jeg klart nogle dilemmaer både i forhold til mine daglige hjælpere men også i forhold til samfundet og dets repræsentanter f.eks. ergoterapeuter og sagsbehandlere. I forhold til mine hjælpere stå dilemmaerne i kø for at blive håndteret og løst rigtigt og til alles bedste. For at gribe fat i kommunikationen, er dilemmaet her, hvor langt jeg kan tillade mig at gå i min legen gæt og grimasser. Om morgenen går der langt tid, før talemaskinen kommer i brug. Hvis samtalen bare glider, er det helt okay, men de morgener, hvor det ikke glider, og talemaskinen kan hjælpe, skal jeg så presse på, eller tænke pyt?

Et andet problem - ud af en hel række, er, om jeg fordeler arbejdet ligeligt blandt hjælperne, og de hjælpere, der laver meget, får de pauser, de har brug for. Nogle gange synes jeg, det er svært at være arbejdsleder – især da jeg er konfliktsky ad Pommern til.

Der er en lidt anden følelse, jeg har over for det offentlige og andre udefrakommende personer. Det kan nok bedst beskrives som respekt, ydmyghed og en lille latent usikkerhed - for hvad nu, jeg koster jo også?

For nyligt var ergoterapeuten her for at se på en badestol, som ikke er optimal. I samme hug, så hun også på puden, jeg sidder på og mente, at jeg sad for hårdt. Der blev så justeret i den bedste mening. Så nu sidder jeg ergonomisk korrekt, men nå ja, bagdelen er ikke helt enig – endnu i al fald. Og hun ved jo bedst...

Det samme gælder i og for sig også, når min socialrådgiver kommer på det årlige besøg. Her kører tankerne noget hurtigere - for 'hvad nu og hvad skal jeg sige..', 'bare nu ikke', osv...

Selvom jeg ved, at de bare gør deres arbejde, kan de i princippet vende op og ned på hele mit eksistensgrundlag. For og gøre en kort historie lang, må os med et handicap blive bedre til at sige fra og til og ligesom lære, hvornår det er ok. Det er nok ikke betimeligt at nægte socialrådgiveren adgang, men vi har ret til at sige, den dag ikke passer. Vi skal passe på med at lade os suge ned i middel-mådigheden og afmagten og bare spille med fordi, nå ja...

Tro mig, vi finder en kørestolseget lejlighed i Italien.

- - - o - - -

Afspecialisering på ASK området...

5 repræsentanter for ISAAC holdt i september møde med repræsentanter for *Den Nationale Koordination* i Socialstyrelsen.

Deres opgave er at sikre, at der eksisterer det fornødne udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til borgere på det mest specialiserede social- og specialundervisningsområde.

Under mødet efterlyste de eksempler på afspecialisering som følge af kommunalreformen, gerne konkrete tal.

Det er svært for os at have overblik over, hvad der sker i hele landet, men hvis du har eksempler på, at der sker afspecialisering i dit område, så send gerne en mail til Morten Højgård Kurth:

mhk@socialstyrelsen.dk.

- - - o - - -

Fra kassemesteren..

Kontingent 2017:

Blot en kort notits om, at jeg regner med – som i 2016 - at udsende kontingent-opkrævningen for 2017 i løbet af januar måned.

Tilmelding og betaling af konference 2017:

Det er ikke nødvendigt at opgive medlemsnummer ved tilmelding. Jeg skal nok holde styr på, at ingen betaler for meget – eller for lidt! ☺

Og er der penge på budgettet i år er der ingen problem i at betale 'på forskud' – skriv det i bemærkningsfeltet, så sørger jeg for at afsende regningen inden jul.

Generalforsamling 2017

Indkaldelse til ISAAC Danmarks generalforsamling 2017

Mandag den 20. marts 2017 kl. 12.00-12.45 på Vingstedcentret

Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af ordstyrer, referent og 3 personer til et stemmeoptællingsudvalg.

2. Bestyrelsens beretning.

3. Forelæggelse af regnskab for 2016.

4. Indkomne forslag.

I henhold til vedtægterne skal forslag være sekretæren (Margit Grønkjær) i hænde senest 4 uger før generalforsamlingen.

5. Fastlæggelse af budget 2017, herunder medlemskontingent.

6. Valg af bestyrelsesmedlemmer.

På valg er:

Kasserer:

Gert Krabsen,

Bestyrelsesmedlemmer:

Anna Voss,

Trine Lund Lauridsen,

Vibe Lund Jensen,

Suppleanter:

Jane Runge,

Jeppe Forchhammer,

7. Valg af revisor.

På valg er:

Lars Søndergaard-Nielsen,

8. Eventuelt.

- - - 0 - - -

Brugersamling...

v/Jeppe Forchhammer

I weekenden fra fredag den 7. til søndag den 9. oktober, havde vi brugersamling på Egmont højskolen i Hou. Det var den 3. brugersamling som Isaac har lavet i samarbejde med Emmy.

Vi skulle blandt snakke om sociale medier, hvor vi så på, hvad vi forskellige havde af muligheder og fik nye ideer selv til vores egne opsætninger.

Senere efter aftensmaden var der oplæg fra nogle af brugerne om at rejse og så selvfølgelig hygge. Lørdag morgen, fortalte vi, hvad der var sket i *Pine-D* projektet og viste billeder fra Østrigs turen. Vi så også billeder fra Isaacs Internationale konference i Toronto.

Senere på formiddagen skulle to studerende fortælle om nogle opgaver, de var i gang med at lave omkring alternativ kommunikation. De havde lavet nogle spørgeskemaer, som de gerne ville havde os til at svare på.

Efter kaffepausen var der et godt tema om at flytte hjemmefra til en botilbud eller til egen bolig med en BPA ordning. Vi snakkede om det skift, der sker, når man går fra at have boet hjemme og så til at skulle ud og bo for sig selv på et botilbud eller med en BPA ordning. Snakken gik, indtil vi skulle evaluere weekend i samlet flok.

Vi sagde farvel til fagpersonerne, spiste en lækker middag og snakkede lidt videre over noget vin, øl eller sodavand, så gik vi stille og roligt ned i Pernilles hus og spiste lagkage. Nogen af deltagerne gik så i seng bagefter, undertegnede kendte nogle i musiklokalet, som jeg lige skulle hilse på.

Søndag formiddag spise hos vi morgenmad sammen og nogle var en tur i Vandhalla og bade, før vi sagde farvel og tog glade hjem efter en god weekend.

--- o ---

Tak for støtten...

v/Kassereren

Som det fremgår andetsteds i bladet blev Brugersamlingen for tredje gang afholdt i oktober på Søsportscenteret i Hou.

Det har kunnet lade sig gøre, fordi vi gennem alle årene har modtaget velvillig økonomisk støtte til arrangementet fra *Jascha fonden* og *Vanførefonden*.

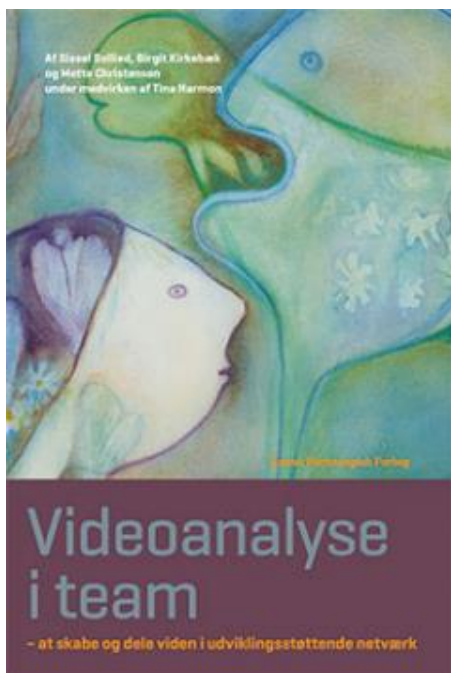
--- 0 ---

Bogudgivelse.

"Videoanalyse i team" – Dansk Psykologisk Forlag 2016

Af Sissel Sollied, Birgit Kirkebæk, Mette Christensen, i samarbejde med Tina Harmon.

Bogen henvender sig til alle, der ønsker at anvende video som arbejdsredskab i pædagogisk praksis.

Alle mennesker kommunikerer fra fødslen og til livets ophør. Men for nogle er kommunikationen besværliggjort af funktionsnedsættelser. Omgivelserne kan derfor have svært ved at se deres signaler og udtryk som kommunikation og respondere på dem. Arbejdsmåden videoanalyse i team er en hjælp til at overkomme denne forståelseskløft.

Bogen beskriver, hvordan videoanalyse i team er udviklet i et fagfelt, hvor fysiske og psykiske funktionsnedsættelser komplicerer den gensidige forståelse mellem de implicerede personer. Denne arbejds måde har desuden vist sig som et velfungerende og udviklingsstøttende redskab i andre typer af pædagogisk arbejde.

Bogens kapitler er på henholdsvis **dansk** og **norsk**.

Videoanalyse i team henvender sig i Danmark for eksempel til specialpædagoger og -lærere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, tale- og hørepædagoger, audiologopæder, sygeplejersker samt studerende på tilsvarende uddannelser.

Isaac International.

v/Birgitte Brandt / Margit Grønkjær

Council Meeting:

Forud for selve konferencens start mødtes de internationale repræsentanter og formænd for de lokale ISAAC chapters/afdelinger til heldags Council Meeting. Organisatorisk er Council rådgivende i forhold til ISAACs øverste organ Executive Board, bestyrelsen. Fra Danmark deltog Margit, nuværende international repræsentant, Hanne, afgående international repræsentant og Birgitte, formand.

Dette forum er kun samlet hvert andet år i forbindelse med den internationale konference. Her drøftes forskellige temaer og tages beslutninger omkring ISAAC's økonomi, vedtægter, komiteer/arbejdsgrupper m.m. Desuden fortæller hvert medlemsland om deres aktuelle arbejde, og der er plads til dialog om centrale emner, der fylder i de enkelte lande. Det er en helt særlig og rigtig god oplevelse at mødes med kolleger fra hele verden og få oplevelsen af de både helt sammenlignelige og andre gange helt anderledes udfordringer og oplevelser man har i relation til AAC området. Organisatorisk betød beslutninger i år, at der blev givet mere indflydelse til brugere af AAC.

Dagen blev suverænt guidet igennem af Janice Murray fra England som formand for Council.

Den nye formand for Council bliver Aldona Mysakowska Adamczyk.

Awards: ISAAC International har tradition for at uddele forskellige priser i forbindelse med deres medlemsmøde under konferencen. I år var det særligt spændende, da vi fra Danmark havde indstillet *Hanne Rohde*, mangeårigt medlem af den danske bestyrelse samt international repræsentant til prisen *Distinguished Service Award*. Beslutningen om at vælge Hanne som modtager af denne pris var taget på forhånd, så Margit og Birgittes opgave var at holde det hemmeligt for Hanne og sørge for, at hun var på rette tid og sted til at modtage prisen ☺ Det lykkedes heldigvis, og det var en stor oplevelse at se Hannes overraskelse og glæde over at få prisen overrakt.

Prisen gives til: "an ISAAC member or group to recognize an outstanding contribution to the field of AAC through clinical work, information/knowledge, distribution and research."

I ISAAC Danmarks bestyrelse synes vi, det var en meget velfortjent pris til Hanne, og det kunne vi efterfølgende se, at andre landes repræsentanter var meget enige i. TILLYKKE til Hanne!

Filmfestival: For første gang blev der som led i konferencen afholdt ISAAC Filmfestival under temaet "Changing lives". En stor mangfoldighed i idéer og indhold blev præsenteret, og de mange kortfilm kan ses her:

<https://www.isaac-online.org/english/conference-2016/conference-2016-videos/>

- - - 0 - - -

International Konference i Toronto.

v/Birgitte Brandt

Faglige oplæg på konferencen:

Det er virkelig en kunst at vælge ud blandt de mange spændende oplæg på konferencen. Med blikket på notesblokken, den udleverede USB stik med papers, og det omfattende conference program, vil jeg fremhæve:

- *Linda Burkhart og Gayle Porter*, der fortalte om kommunikation på alle tidspunkter, om alternativ adgang til kommunikationstavler og -bøger. Evt. som supplement til teknologiske løsninger. Kommunikationspartneren omtales som "smart-partner", der kan observere, tolke og problemløse på måder, som en computer ikke har mulighed for. Det kan ikke gentages for tit, at det handler om at blive i stand til at sige det man vil sige, når man vil og til lige dem man har lyst til. Som noget nyt var præsentationen af yderligere felter på PODD kommunikationsbøgerne, så man fx tydeligt kan gøre opmærksom på, at "det var alt det, jeg ville sige om det".
- *Sarah Blackstone og Harvey Pressman*, der fortalte om nødvendigheden af, at kommunikationspartnerne sørger for AAC løsninger, så personer med kommunikationshandicap har mulighed for at blive forberedt, kunne forstå og kunne udtrykke sig om spørgsmål og problematikker i forbindelse med **lægebesøg og indlæggelser**.
I et efterfølgende besøg på Internet faldt jeg over en hjemmeside med artikler og eksempler på AAC løsninger: www.patientprovidercommunication.org/presentations.htm.
Jeg spørger mig selv, om vi i Danmark er tilstrækkeligt opmærksomme på, at vores borgere med ASK behov har mulighed for tilstrækkelig kommunikation i disse sårbare situationer?
- *Christine Roman Lantzy og Sarah Blackstone*, der fortalte om, hvordan man bryder siloer ned for at støtte børn med **CVI** og komplekse kommunikationsbehov. Vigtigheden af tværfagligt samarbejde omkring børn med CVI understreges (nedbrydning af de monofaglige siloer), og at "intet barn er for hjerneskadet til at se". Sort tøj er godt som baggrund for, hvad man vil vise barnet. Børn med CVI ser næsten aldrig bedst i midtlinje. Det er en myte, at synet varierer fra dag til dag – det er i stedet for omgivelserne, der varierer. Der kan udvikles nye neurale

forbindelser og den visuelle funktion kan bedres. Men det er vigtigt med mange gentagelser i naturlige sammenhænge, og kommunikationspartnerne spiller en nøglerolle.

Vi skal være opmærksomme på at børnene med CVI og komplekse kommunikationsbehov får adgang til VLLCP – Vision, Learning, Language, Communication and Participation.

Det er vigtigt at inddrage synsspecialister, så den rigtige CVI diagnose og omfang afdækkes mhp. at kunne tilbyde den relevante indsats bl.a. i forbindelse med valg af ASK løsninger. Der ses særlige kendetegn hos børn med CVI fx tiltrækning til farve og bevægelse, lyskiggen, vanskeligheder med at se nye ting m.m. Jeg er glad for vores synskonsulent i børnehaven, som har helt styr på alt dette!

Graden af CVI inddeles på en 0-10 skala. Disse inddeles i 3 Faser, hvor interventionen i fase 1 har fokus på: at opbygge visuel adfærd, fase 2: fokus på syn + funktion og fase 3: fokus på visuelle spørgsmål, der stadig skal løses. Indenfor hver af de 3 faser sættes mål og bruges nærmere beskrevne strategier til, hvordan AAC kan inddrages meningsfuldt indenfor områderne No tech, Low tech og High tech.

Det foreslås at dele dagen ind i "kvarte" og sørge for, at der i hver ¼ planlægges 2 aktiviteter med fokus på at støtte den funktionelle brug af synet. Vigtigt med gentagelser.

Det er så vigtigt at tænke synet ind i forhold til AAC indsatsen, og når man er i tvivl inddrage synsspecialist med den nye viden på området, som Christine Roman Lantzy beskriver i sin bog om Cortical Visual Impairment.

- *Linda Bjørk*, der fortalte om **AAC træning for værger** i et svensk projekt. FNs Handicap-konvention beskriver retten til at alle skal kunne deltage, udtrykke sig og tage beslutninger. Derfor er det også nødvendigt, at værger for ASK-brugere har viden og færdigheder i at kommunikere med Alternativ og Supplerende Kommunikation. Det er jo en selvfølge, men jeg har da aldrig tænkt over lige den målgruppe for ASK uddannelse. Gad vidst hvordan det fungerer i Danmark? Mon værger for ASK-brugere får den viden de har brug for?
- *Ji Young Na* og *Jiali Liang*, der fortalte om det nyeste omkring **EDEC** værktøjet - tidlig udvikling af emotionelle kompetencer hos børn med komplekse kommunikationsbehov. Udviklingen af interview værktøjet er forløbet over en årrække, og en del folk fra flere lande har deltaget i pilotstudier og medvirket til kvalificeringen. En dansk oversættelse efter amerikanske retningslinjer er afleveret til forfatterne, så inden længe går jeg ud fra, at den bliver tilgængelig. Det er udforsket, hvilke forskelle der er blandt amerikanske og koreanske forældre mht. at tale om følelser. Det er nok ikke med danske øjne så interessant. Det vigtige er at se, at formålet med EDEC værktøjet er at øge opmærksomheden på, hvordan man taler om følelser med børn med komplekse kommunikationsbehov. Det nye i denne præsentation var det STEPS program, forfatterne har arbejdet med, hvor man sammen med forældre har drøftet, hvordan man kan tale om følelser, sætte ord på følelser, tale om grunden til følelserne og hvordan man måske kunne handle i en anden tilsvarende situation. Til det brug er der lavet en checkliste, og anvendelsen af AAC løsninger er naturlig at tænke ind.
- *Thor Sandmels* refleksioner om ensomhedens illusion, hvor Bridge over troubled water, We all go together when we go og The sound of silence og What a wonderful world akkompagnerede de eftertænksomme, humoristiske, dybsindige tanker fra en mand, der som ASK bruger ved, hvad det handler om.
- Og så var der dansk repræsentation med *Jeppe* og *Emmys* præsentation om ASK-brugersamlinger i Danmark - velbesøgt, velorganiseret og selvfølgelig en meget vedkommende og inspirerende præsentation!

Og så var Emmy på banen sammen med Britta i en Poster præsentation af *TAVSgruppens* udgivelse "Fra oplevelse til kommunikation" med et overflødigshorn af idéer til aktiviteter, hvor mennesker med kommunikationshandicap får mulighed for at sanse, opleve, erkende og kommunikere om særligt tilrettelagte emner, hvor ASK er en naturlig del.

Det er imponerende, at bogen er blevet oversat til engelsk – nu kan den fås på både dansk og engelsk:
<http://www.tavsgruppen.dk>

--- o ---

--- o ---

Indtryk fra Toronto.

v/Emmy Kjellmann / Britta Husted

ISAAC's 17. internationale konference blev afholdt i dagene 6-13 august i Toronto, Canada. Temaet var "Bringing us together".

Konferencecentret hed Westin Hobour Castle, og lå helt ned til Ontario søen med "Down Town" Toronto bag sig

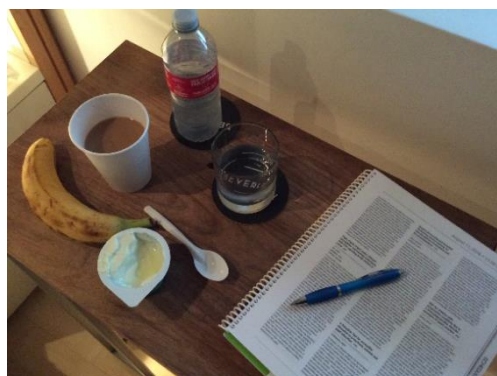
De første dage var traditionen tro pre-conference, hvor der var mulighed for at følge længere kurser af halve eller hele dages varighed.

FÅ ET OVERBLIK!

Konferenceprogrammet var på 204 sider og var mildt sagt svært at finde rundt i. Det krævede god planlægning at få et fornuftigt udbytte af de mere end 400 præsentationer der var. Man kan selsagt kun nå en brøkdel. Ligeledes skulle man have styr på lokaliteterne, når man bevæger sig over flere etager og forskellige bygninger for at komme fra det ene foredrag til det andet.

Alle de kendte forskere og foredragsholdere indenfor askområdet deltog i konferencen. Udfordringerne med programmet var også at finde frem til interessante oplæg med mere ukendte foredragsholdere, så man fik noget nyt med sig hjem. Det kan være lidt svært at gennemskue om et oplæg er interessant ved at læse en kort intro i kataloget, så man har desværre nok tendens til at lytte til de kendte foredragsholdere.

For at undgå udlevering af dynger af papir kunne man kun få oplægsholderens slides via en Dropbox. Ideen med Dropbox var god bortset fra at conferencecentrets wifi ikke virkede de første par dage.

PRE-KONFERENCEN

På pre-konferencen hørte vi Carole Zangari og Christoffer Bugai fortælle om anvendelse af sociale medier i undervisning og i vejledning – det var et bombardement af tips og idéer til at udnytte FB, Twitter, Pinit, Instagram, bloggs og meget mere.

Vi hørte også Jane Farell fortælle om AAC apps – det meget uoverskuelige marked er trods alt blevet mindre end det var for 5-6 år siden, hvor alle lavede sin egen app. Nu stilles der større krav til kvaliteten. Emmy vil fremhæve en enkelt app, der hedder "Snap Scene" – en sjov og nem app til at lægge hot spots på egne billeder. Et par links til apps, blogs mm: www.aacintervention.com og spedapps2.wikispaces.com

ÅBNINGSCEREMONI

Mandag var den store åbningsceremoni, hvor 1200 deltagere fra 40 lande hilste på hinanden. Samtidig åbnede udstillingen med teknologiske hjælpemidler, bøger mm.

UDSTILLINGEN

Talemaskiner og apps i mange forskellige afskyninger og opsætninger prægede udstillingsområdet. Problemet med det store udvalg af teknologiske hjælpemidler og apps er at gennemskue kvaliteten.

En problematik som Jane Farrell også kom ind på, da hun på pre-conference fortalte om apps. Derfor har Jane Farrell sammen med Jessica Gosnell Caron været med til at udvikle et kvalitetsskema til tjek af kommunikationsapps. Britta er i skrivende stund i kontakt med Jane Farrell om at få lov til at oversætte skemaet til dansk.

TOWN HALL MEETING

Mandag eftermiddag var Emmy inde og lure på "Town Hall Meeting", som er det tilbagevendende stormøde for ASK-brugere, hvor almindeligt talende ikke har taleret. Ca. 40 brugere – heriblandt vores egen Jeppe Forchammer – diskuterede livskvalitet m.m. Det var en fantastisk oplevelse.

Aftenen bød på Welcome Reception, som blev afholdt på konferencecentret. I forbindelse med dette var der en filmfestival med en række kortfilm om ASK – filmene kan ses på ISAAC Internationals website.

ASK I KINA

Britta var inde og høre et oplæg ved Mengling Sun, der er skoleinspektør på en privat specialskole for børn med autisme i Beijing. Skolen har modtaget konsulentbistand fra Stephen Von Tetzchner, hvis bog "Alternativ og supplerende kommunikasjon" er oversat til kinesisk. Skolen uddanner deres personale i ask. Skolen har faktisk problemer med at deres uddannede personale bliver "snuppet" af andre specialskoler.

Mengling Sun fortalte, at skolen har gode resultater med at lære børnene at bruge symboler og tegn til tale som støtte til kommunikation. Han viste videoklip fra undervisningen og det var interessant at se, hvordan de arbejdede med eleverne. Mengling Sun var meget interesseret i dialog om ask og undervisningsmaterialer. I en kultur som Kina, hvor det enkelte individ ikke har den store betydning er det glædeligt at opleve, at der er opstået specialskoler, hvor der arbejdes med ask.

DESIGNING EFFECTIVE AAC SYSTEMS FOR YOUNG CHILDREN

Britta hørte et oplæg ved Janice: Designing effective AAC systems for young children. Janice fortalte bl.a., om forskning og udvikling af kommunikation- og læringsprogrammer til tidlig sprogudvikling på PSU Pennsylvania State University. Udfordringerne er at udvikle programmer, der effektive og lette at anvende, dynamiske, relevante og som giver mening for brugeren.

Hun viste eksempel på VSD – Visual Scene Display, hvor der var en et foto med hotspots på den ene side og et sæt symboler, der har relevans til det viste billede. Siderne blev brugt til at lege og øve symbolforståelse med børn.

Janice er med til at udvikle en app JIT (just In Time), der giver mulighed for at opbygge kommunikationslag, hvor ordet til et symbol fremtræder tydeligt, når eleven klikker på symbolet. Ideen med appen er at fremme ask-brugers adgang til at lære ord/ordbilleder.

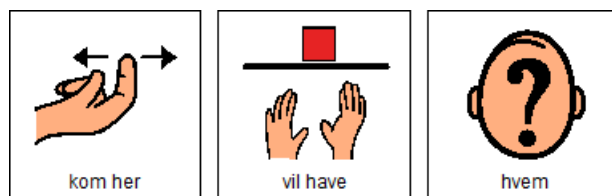
I forhold til VSD, så har firmaet Tobii har udviklet appen Snap Scene, hvor man kan lave VSD. Der ligger en gratis mindre udgave af Snap Scene i App Store.

Ligeledes kan man lave VSD i GoTalkNow.

Janice talte meget om at indlæring af symboler bør tage udgangspunkt i barnets nære livsverden og at det efter hendes mening er galt at starte med en semantik, der ikke svarer til barnet sprogdudvikling. Kerneord (corewords) er ikke de første ord børn lærer. Man kan ikke pre-programmere en samtale ud fra et overlay og forvente at det giver mening.

Janice kom også ind på kritik af BoardMaker symboler. Man har testet 50 normalt udviklede børn, i alderen 3-6 år, forståelse for BoardMaker symbolernes betydning.

Det viste sig at kun 10 % af børnene kunne tyde symbolet "kom" – 4% "vil have" og 0 % "hvem".

Janice: Det vi gør nu er at lære barnet symbolets betydning som det er. Det vi burde gøre – ændre på symbolet, så det giver mening!

Det var meget inspirerende at høre Janice Light, hendes fokus på det gode samspil og barnets motivation som udgangspunktet for læring skinner på sympatisk vis igennem i hendes forskning og foredrag.

Janice Light bragte nogle interessante problematikker på banen. Hun har mødt meget kritik fra andre forskere i forhold til VSD, da nogle mener, at ikke fremmer sprogdudlæring, men nærmere er en omvej for barnet (?)

POSTER PRÆSENTATIONER

Sideløbende med de almindelige præsentationer er der Poster præsentationer, hvor man får tildelt noget vægplads i 90 minutter.

I poster-område fik Britta en god snak med Fiona Wilson.

Fiona Wilson har været med til at udvikle en kommunikationsapp Image2talk til personer med autisme (og andre).

Fiona fortalt, at nogle af hendes elever ikke forstår at arbejde i lag og de derfor har udviklet en app, hvor brugeren kun skal slide på siden. Programmet er udviklet til hurtig/let kommunikation. Appen er meget enkel og let at benytte. Den sælges med fotografier af mad, tøj, steder, transport, følelser, men kan ændres efter behov. Når der klikkes på et billede træder det frem og fylder hele siden. Når man ændre den engelske tekst til dansk fanger programmet Siri og taler dansk. Image2talk er låst, så brugeren ikke selv kan ændre på opsætning.

Lidt kritik af appen vil være at billederne mangler en tydelig ramme for at være mere synsvenlig. Appen koster 195 kr.

VORES EGEN POSTER

Vi præsenterede på TAVSgruppens vegne bogen "*Fra oplevelse til kommunikation*". Bogen oversat til engelsk.

Det var god oplevelse at få lov til at fortælle om TAVSgruppens projekter og komme i dialog med andre konference deltagere.

CHAPTER- MEETING

Den danske delegation- en lille, udsøgt flok - fik chancen for et Chapter meeting om tirsdagen.

JEPPE OG EMMYS OPLÆG

"Gatherings for AAC-users brings social closeness, friendship and participation" – hed præsentationen, hvor Jeppe Forchammer og jeg fortalte om vore bruger-samlinger for ASK-brugere og om det europæiske projekt PINE-D, som ISAAC Danmark har deltaget i.

- - - 0 - - -

KONFERENCEN 2018

Afslutningsceremonien torsdag blev samtidig præsentationen af den 18. internationale konference:

Den 21-26. juli 2018 i Gold Coast, Australien

- Ses vi der?

AACcess All Areas
ISAAC 2018
GOLD COAST
AUSTRALIA
21-26 JULY 2018

- - - 0 - - -

ISAAC International konference – et overflødighedshorn.

v/Margit Grønkjær

Den internationale konference er et overflødighedshorn af indlæg, hvor man benhårdt skal vælge noget og vælge andet fra. Det gjorde stort indtryk på mig at overvære et oplæg som hed:

BALANCING MULTIMODAL COMMUNICATION:

What girls with Rett Syndrome are teaching the experts about eye-gaze etc.

Der var hele 7 forfattere til oplægget og de 6 af dem stod på podiet, herunder Linda Burkhart og Susan Norwell som begge har været i Danmark og talt om kommunikation med mennesker med Rett syndrom. Herudover var der flg. forfattere: Kate Ahern, Judy Lariviere, Caroline Musselwhite, Deanna Wagner og Rosie Clark.

De startede med at understrege, at de var forskellige i deres tilgange på mange punkter, men at de var enige om nogle grundlæggende ting:

- Øjenstyring af computere er et kæmpefremskridt og en gave til mennesker med Rett syndrom.
- Tilgang til et kommunikationssystem hele dagen lang er en basal rettighed
- Det er nødvendigt at have multimodale kommunikationshjælpemidler, dvs. adgang til andet materiale end den øjenstyrede computer
- Det er vigtigt for kommunikationspartneren at "modellere" brug af kommunikationshjælpemidler

Linda Burkhart har samarbejdet med Gayle Porter i mange år, og hendes tilgang til opbygning af kommunikationsmaterialer er PODD displays på talecomputer og PartnerStøttet Auditiv Scanning som supplerende kommunikationsmulighed.

Dette indebærer at Linda helt i starten gør meget ud af at lære pigerne et tydeligt ja og nej, og det kan somme tider tage et til to år!

PODD kommer som system til computerbrug, også på dansk, både til brug på Tobii og Rolllink maskiner. Der arbejdes meget på sagen.

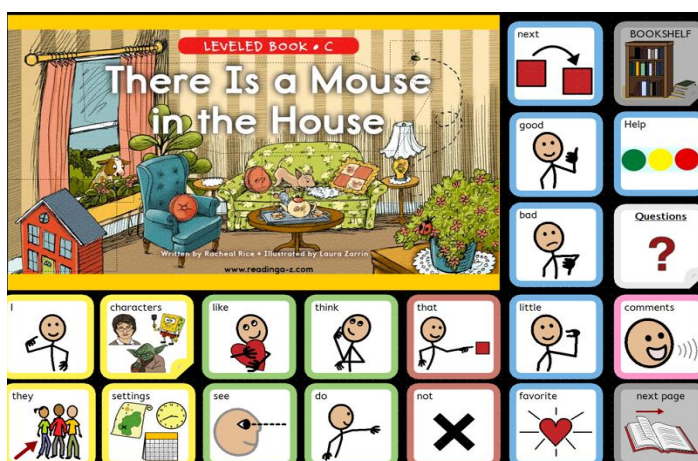

Her er et eksempel på en taleforside hos Susan Norwell:

Susan Norwell tager ofte en hurtig vej ved at bruge nogle af de displays, som er indbygget i Communicator, men hun har også selv mange bud på både displays og papløsninger. Hun vil hurtigt i gang og bruger det bedst mulige ja, pigerne har i low-tech brug. Hun forventer en sprogudvikling, som også indebærer bøjning af ord. Noget jeg aldrig har set på talemaskiner i Danmark. Noget som også ligger indbygget i de mere avancerede udgaver af PODD.

Susan lægger meget vægt på literacy, læseindlæring og bruger i den forbindelse mange forskellige materialer, som oftest også visual scene displays (VSD) med hotspots på et billede kombineret med talefelter.

Det var spændende at se to store kanoner sammen på scenen, men også spændende at se, hvordan andre arbejder, f.eks. var der en af oplægsholderne som arbejdede med Minspeak til piger med Rett syndrom både som low-tech og high-tech system.

Movements for Communications.

v/Dorte Aggerlin

Efter et par års arbejde lykkedes det i 2016 for TAVSgruppen og ISAAC Danmark at få *Viki Newton* og *Fiona Beuchamp* til landet i september måned for at afholde kurset "Movements for Communication". Dette kursus blev afholdt i Tønsberg i 2014, hvor flere af TAVSgruppens medlemmer deltog og fik ideen til at få kurset til Danmark, så mange flere fagfolk kunne få glæde af den megen viden og inspiration, som de to undervisere deler ud af.

For at få dækket hele landet blev kurset slået op i både Aalborg og København. Vi var spændte på, hvordan interessen ville være for dette kursus, som strakte sig over hele 3 dage. Den bekymring var dog helt unødvendig.

De to undervisere på de to kurser - Viki Newton (fysioterapeut) og Fiona Beuchamp (ergoterapeut) arbejder begge på CPEC i Melbourne, som er et CP træningscenter oprindeligt startet op af blandt andet Gayle Porter. På centeret arbejdes der meget tværfagligt, med intensive træningsprogrammer for hvert enkelt barn og altid med deltagelse af et familiemedlem, så øvelser og teknikker kan indlæres og videreføres også udenfor centeret.

Jeg havde fornøjelsen af at deltage på de tre dages kursus i Aalborg. Det var nogle meget intense og inspirerende dage med masser af input i form af teori, praktiske eksempler, øvelser og videoklip til illustration.

CPEC's filosofi er følgende:

- Alle børn kan lære
- Der arbejdes med aktive læringsbehov for børn med CP uanset graden af funktionsnedsættelse
- CP og lignende diagnoser er primært en motorisk problematik
- Lav langsigtede mål for børn med CP og med en forventning om, at børnene fortsat kan udvikle nye færdigheder indtil voksenalderen.
- Indlærte færdigheder varer livslangt og ikke kun her og nu
- Tro på barnet som et individ, der også kan bidrage med noget
- Vær åben i dine forventninger

I forhold til brug af alternativ kommunikation talte Fiona og Vicki om *"The Aarch"* som det endelige mål.

Aarch er en forkortelse af **A**utonomi, **a**ccessibility, **r**equirements, **c**ompetence og **h**abits.

Oversat til dansk betyder det noget i retning af: selvstændighed, adgang, behov, kompetence, og vaner i forhold til at kommunikere til enhver tid.

For at kunne nå der til, så er det vigtigt at arbejde med børnenes motorik i forhold til stabilitet, symmetri, vægtbæring, vægtskifte og selektive bevægelser.

Wicki og Fiona gennemgik en lang række redskaber som f.eks. arm og benskiner, greb til stabilisering af siddestilling, ståstativ, kompressionstøj og vægtmanchetter. En del af disse redskaber er tidligere blevet anvendt også i Danmark, men er af en eller anden grund blevet skubbet i baggrunden til fordel for bespændinger på kørestole eller andet. Flere af deltagerne på kurset skulle hjem og kigge på loftet efter nogle af de nævnte redskaber, da de jo tydeligvis kunne anvendes rigtig godt.

Tredje og sidste dag handlede en del omkring forskellige aktiveringsformer i forhold til ASK udstyr, montering og placering af udstyr og de daglige rutiner omkring brug af udstyr.

Der var masser af stof til 3 dages undervisning, og tiden fløj afsted. Det var nogle fantastiske dage med to meget engagerede og rutinerede undervisere.

Dejligt at det kan lade sig gøre at få så kompetente folk til Danmark.

110 deltog i kurset –ligeligt fordelt mellem Aalborg og København. I Aalborg var der venteliste!

Isaac Konference 2017

Vi er glade for at kunne præsentere jer for et meget varieret program i 2017, så der skulle være noget for alle.

På et så lille fagområde som vores kan vi ikke kun generere viden nationalt, men er afhængige af inspiration udefra. Derfor har det været vigtigt for os at betone ISAAC's internationale arbejde. To af de danske oplæg henter inspiration fra den internationale konference i Toronto, og vi har et par internationale oplægsholdere.

Som sædvanligt veksler programmet mellem fælles oplæg, samt perioder hvor man vælger sig på det, man finder mest interessant.

Mandag eftermiddag har vi *Miniseminarer*, hvor forskellige forhandlere har 25 minutter til at fortælle om et produkt. Du melder dig ikke på forhånd til miniseminarerne, men vælger på dagen, hvad du vil gå til. Det betyder, at der kan blive trangt med plads, og måske skal man stå op, men det er kort tid og meget fleksibelt for jer som deltagere.

Miniseminarerne er tænkt som en buket af inspiration, som viser den mangfoldighed, der er inden for området, og som giver en kort introduktion til et emne. Husk at være klar til de to runder, for der er ikke meget tid - og du har kun 10 minutter til at bevæge dig til fra et miniseminar til det næste, orienter dig derfor på forhånd omkring lokalefordelingen.

Der afholdes ligeledes *markedsplads*, der er en udstilling, hvor forskellige forhandlere viser deres produkter frem. Markedspladsen plejer at summe af liv og giver mulighed for gode drøftelser med forhandlerne. At dele og inspirere hinanden er altid meget givtigt. Du er som konferencedeltager meget velkommen til at tage materiale eller ideer med fra din hverdag, så har du fundet et fantastisk materiale, lavet en god bog, kørt et projekt eller andet, så bed om et bord på markedspladsen. Du vælger selv, om du vil stå ved bordet hele tiden, eller om du også bevæger dig rundt og ser de andre ting.

Tirsdag er der "*Valgtemaer*". Vi har i år valgt at have 6 forskellige valgtemaer, som gentages. Det kan være svært at vælge, men det er vigtigt for os, hvis du kan gøre det allerede ved tilmelding. På den måde kan vi sikre os, at der er plads til alle i lokalerne. Vi forbeholder os ret til kun at lade valgtemaet køre en gang, hvis der er for få tilmeldte.

ISAAC Danmark er en forening og afholder generalforsamling en gang om året. Igen i år har vi lagt generalforsamlingen i forbindelse med vores konference, på den måde kan flest mulige deltage. Du er meget velkommen til at deltage, uanset om du er medlem eller ej. At deltage i generalforsamlingen er rigtig spændende og giver dig mulighed for at få indblik i det arbejde ISAAC laver ud over konferencen. For eksempel har vi flere tiltag på politisk niveau i Danmark og samarbejde internationalt og i nordisk regi.

Du kan være ganske rolig, ingen bliver valgt ind i bestyrelsen, med mindre de har lyst!

Vi glæder os til at se dig til ISAAC konferencen 2017

Konferencegruppen
konference@isaac.dk

Oplægsholdere på Konferencen 2017

MØD BLANDT ANDRE:

Gloria Soto is Professor in the Department of Special Education and Communication Disorders and an Assistant Dean of Research at the Graduate College of Education at San Francisco State University.

She teaches graduate coursework in special education, cultural diversity, augmentative communication and curriculum-based language and communication intervention. Her area of professional expertise is in augmentative and alternative communication (AAC).

Her areas of research interest include applied educational issues such as multiculturalism, collaborative teaming, inclusive education and professional preparation, as well as more basic areas such as narrative language in AAC, language development through augmented means and the impact of graphic symbol use on language development.

Frederikke Laumann er ansat på Neurocenter Østerskoven i Hobro som faglig koordinator. Hun har i ti år arbejdet som socialpædagog på Østerskoven med bl.a. unge mennesker med Cerebral Parese – og ofte brugere af ASK.

Frederikke har bl.a. et par PODD-kurser, en del praksiserfaring i brugen af ASK og et kursus i handicap og seksualitet i rygsækken sammen med et engagement og praksiserfaring i, hvilken forskel arbejdet med seksualitet kan gøre.

Margriet Heim is a senior researcher at the Kohnstamm Institute of the University of Amsterdam. Her research interest in the area of augmented communication goes back to 1988. Together with professionals of Heliomare, a Dutch rehabilitation centre and school for special education, she developed the COCP program (Communicative Development of nonspeaking individuals and their Communication Partners), an interdisciplinary intervention method for children or adults with complex communication needs (CCN) and their daily communication partners.

Sonia Tota, leg. logoped med mångårig erfarenhet av att arbeta med komplexa kommunikativa behov hos barn, ungdomar och vuxna i olika sammanhang.

Arbetar i Grundsärskolans resursteam inom Malmö stad.

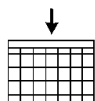
Ditte Rose Andersen, autoriseret psykolog med speciale i kommunikationshandicap. Hun har arbejdet inden for specialområdet i 15 år og med Intensive Interaction siden 2012, stiftede i 2014 Intensive Interaction Danmark, som er samarbejdspartner med Intensive Interaction Institute. Privat praksis med særligt fokus på kommunikative handicap. Hun har talt ved flere konferencer i Danmark og England om bl.a. autisme, handicapforståelse og Intensive Interaction.

Filmkonkurrence for ASK-brugere.

I anledning af Awareness

Month

udskriver

ISAAC

denne

filmkonkurrence:

Lav

1

en

videofilm

om,

hvordan

du

kommunikerer

med

ASK.

Du bestemmer vinklen på filmen.

Fx kan den handle om:

- Hvordan opleves det at bruge et kommunikationshjælpemiddel?
- Hvilken betydning har samtalepartneren for, at kommunikationen lykkes?
- ASK-brugere, der snakker med hinanden.
- Hvordan er det at bruge ASK med fremmede?

ASK – Alternativ og Supplerende Kommunikation - skal forstås i bred forstand og kan omfatte en hvilken som helst form for ASK; fx kropsbaseret kommunikation, partnerstøttet kommunikation, tegn til tale, pegetavler, kommunikationsbøger, teknologisk baserede løsninger eller en kombination.

Indsendelsesfrist: 1. marts 2017

Præmie: Et gavekort på 1.500 kr. til en god oplevelse.

Indsend til: Margit99@gmail.com (spørg Margit hvis du vil aftale nærmere)

Filmene offentliggøres: Vi forbeholder os ret til at lægge indsendte film på Facebook og på ISAAC's hjemmeside www.isaac.dk